

Børn og unges stemme i fokus

Koncept for inddragelse af børn og unge

Mariagerfjord
Kommune

Indholdsfortegnelse

Indledning	2
Politiske principper	2
Forståelsesramme og inddragelsesmodel	2
Fælles forståelsesramme.....	3
Barnets perspektiv vs. Børneperspektiv.....	3
Barnets perspektiv	3
Børneperspektivet.....	3
Laura Lundys model for inddragelse af børn/unge	3
Rum	4
Stemme	5
Tilhørere	5
Indflydelse.....	6
Arbejdet med inddragelse i Mariagerfjord Kommune	7
Hvornår skal du tale med barnet?	7
Hvordan skal du som fagperson inddrage børn/unge?	7
Hvordan kan man afdække og styrke barnet eller den unges perspektiv.....	7
Hvis en beslutning afviger fra barnet eller den unges ønsker	8
Inddragelsesmodel ved møder og samtaler.....	8
Før mødet - forberedelse af barnet.....	9
Under samtalen	9
Efter samtalen.....	10

Indledning

I Mariagerfjord Kommune har vi et børnesyn, hvor det at være barn har værdi i sig selv. Vi arbejder derfor med, at børn og unge skal have mulighed for at bidrage aktivt til beslutninger, der vedrører dem. Vi tager afsæt i intentionerne i Barnets lov, i den kommunale Børne- og ungepolitik samt i vores Fælles Pædagogiske Fundament. Vi arbejder på tværs af hele børne- og ungeområdet med det mål at styrke børn og unges stemme, rettigheder og medansvar gennem meningsfulde og inkluderende dialogprocesser, der sikrer deres perspektiver.

"Børn og unges stemme i fokus" har til formål at skabe en fælles ramme og et fælles mindset omkring inddragelse af børn og unge både i det monofaglige og i det tværprofessionelle samarbejde mellem forskellige faggrupper. Dette skal sikre en fælles retning for, hvordan der samarbejdes omkring inddragelse af børn og unge.

Politiske principper

I forbindelse med implementeringen af Barnets lov besluttede Udvalget for Børn og Familie, at der skal arbejdes med nedenstående principper:

- Vi er dygtige til at inddrage og lytte til barnets perspektiv, og tilrettelægge indsatser herefter, når det er muligt (*stemme*)
- Vi skaber trygge rammer for barnet i inddragelsen, og som voksne tager vi stadig ansvar for rammer og beslutninger (*rum*)
- Vi er klædt på til inddragelsen, og arbejder med bevidste tilgange til, hvordan vi inddrager barnet (*indflydelse*)
- Vi skaber en sammenhæng for barnet i tilgangen til inddragelse på tværs af fagligheder og overgange (*tilhørere*)

Forståelsesramme og inddragelsesmodel

Den fælles ramme indebærer, at børn og unge bliver hørt og aktivt inddraget i de beslutninger, der har betydning for deres liv. Målet er at beskytte børn og unges rettigheder og sikre, at deres perspektiver bliver hørt og indarbejdet i de løsninger og tiltag, der bliver iværksat.

Denne pjece indeholder:

- En **forståelsesramme**, hvor der skelnes mellem barnets perspektiv og børneperspektivet, samt en beskrivelse af, hvad reel inddragelse af børn og unge er, jævnfør Laura Lundys model for børneinddragelse.
- En **inddragelsesmodel**, der beskriver, hvordan der konkret arbejdes med inddragelse af børn og unge i Mariagerfjord Kommune – både generelt samt "før, under og efter et møde eller samtale".

Fælles forståelsesramme

Barnets perspektiv vs. Børneperspektiv

Ved inddragelse af børn og unge er det vigtigt at skelne mellem **barnets perspektiv** og **børneperspektivet**. Barnets perspektiv handler om at forstå verden gennem barnets egne øjne – deres tanker, følelser og oplevelser. Dette adskiller sig fra børneperspektivet, da børneperspektivet er de voksne og fagprofessionelles vurdering af, hvad der er bedst for barnet.

Barnets perspektiv

Barnets perspektiv er barnets egen oplevelse af verden – hvordan barnet ser, hører og forstår sin virkelighed. Det handler om barnets indre liv: hvad det føler, tænker, drømmer om, håber på og har en mening om. Barnets perspektiv er barnets egen formidling af sin opfattelse af verden, og her er den voksne optaget af, hvad barnet udtrykker.

Kun barnet selv ved præcis, hvordan det er at være barnet. Derfor er det vigtigt, at vi som medarbejdere i Mariagerfjord Kommune altid er nysgerrige og lytter til barnets perspektiv, så barnet selv kan påvirke beslutninger, der har indflydelse på barnet eller den unge.

Hvordan forstår vi barnets perspektiv, når barnet ikke har et sprog?

Hvis barnet er for lille eller har en funktionsnedsættelse, kan du indsamle barnets perspektiv på andre måder:

- Observer barnet og dets reaktioner.
- Spørg forældre, netværkspersoner eller fagfolk, der kender barnet godt.

Som voksen er din opgave at sætte dig i barnets sted og prøve at forstå, hvordan det føles at være barnet i forskellige situationer.

Børneperspektivet

Børneperspektivet er den voksnes bestræbelse på at forstå barnet ud fra barnets eget perspektiv. Der er tale om et særligt voksenblik, hvor den voksne anvender sin viden og forståelse til at tolke barnet eller den unges udsagn og adfærd, for på den måde at sige noget om, hvordan den voksne mener, at situationen ser ud for barnet.

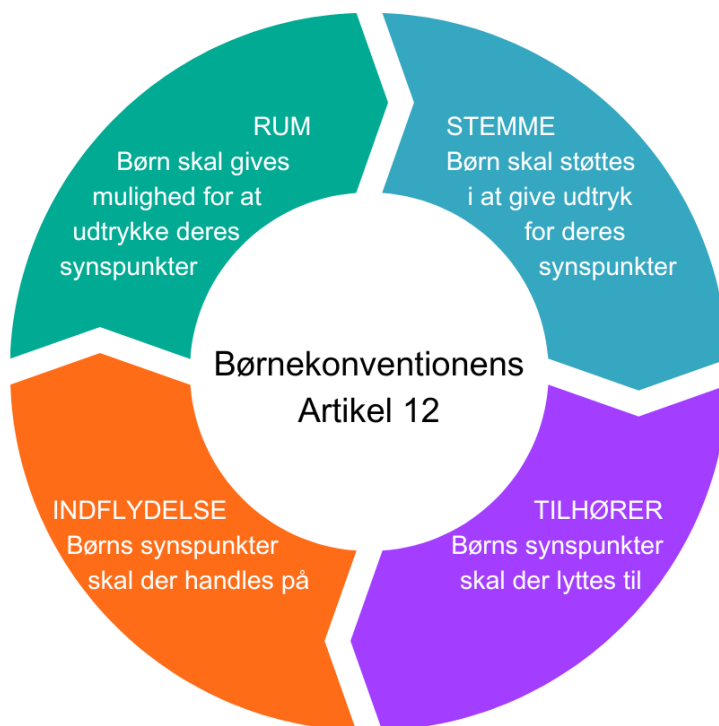
Laura Lundys model for inddragelse af børn/unge

Med udgangspunkt i Laura Lundys model arbejdes der med inddragelse af barnet/den unge i et passende omfang. Modellen for børneinddragelse tilbyder en systematik og nogle centrale opmærksomhedspunkter til arbejdet med inddragelse.

Laura Lundys model peger på fire elementer, der skal være til stede, for at der er tale om reel inddragelse af børn og unge: **Rum, Stemme, Tilhører** og **Indflydelse**.

Modellen skal bidrage til at skabe kvalitet i inddragelse af børn og unge og dermed skabe fundamentet for, at inddragelse af børn og unge samt deres familier sker på et kvalificeret grundlag, hvor børn og unge bliver hørt og taget alvorligt.

De fire elementer i modellen er gensidigt afhængige og kan ikke stå alene. Hertil er elementerne samtidig til dels overlappende.

Rum

Elementet rum handler om at skabe trygge og inkluderende rammer, hvor barnet eller den unge kan blive inddraget på en måde, der passer til dem. Rum dækker derfor både det fysiske sted, den mentale tryghed, følelsen af at være inkluderet og den tid, der er nødvendig for at skabe en god oplevelse. Elementet rum kan forstås således:

Det fysiske rum

- I inddragelsen bør der være opmærksomhed på, om de fysiske rammer, som barnet eller den unge bliver inviteret ind i, er tilpasset alder, funktionsniveau og støttebehov. Det er vigtigt at overveje, om det konkrete rum føles trygt for barnet, hvor legetøj, kreative redskaber eller kompenserende hjælpemidler kan være med til at understøtte en inddragende proces. Det fysiske rum skal forstås bredt og kan både være rum i en institutionel ramme og fx barnets eller den unges værelse, legepladsen, skoven mv.

Det mentale, inkluderende rum

- Elementet rum handler også om, hvordan der skabes et trygt mentalt rum for barnet eller den unge, så han/hun kan give udtryk for sine synspunkter, håb og drømme.

Barnet eller den unge skal også føle sig sikker på, at han/hun ikke risikerer irettesættelser på baggrund af deres synspunkter.

- Et trygt mentalt rum skabes blandt andet ved at opbygge en engageret og tillidsfuld relation til barnet/den unge. Det er desuden centralt, at der er fokus på, hvordan barnet eller den unge bedst forberedes til og får tilstrækkelig information om f.eks. møder eller samtaler.
- Det er vigtigt, at såvel rummet som kommunikationen og interaktionen med barnet eller den unge afspejler barnets eller den unges behov, kommunikative færdigheder og eventuelle funktionsnedsættelser eller handicap.

Tid

- Det sidste element i rum er tid, som også er med til at sætte rammer for rummet for børneinddragelse. Inddragelse af børn og unge kræver nemlig tid. Det vil sige både tid til, at barnet eller den unge får mulighed for at forme og give udtryk for egne synspunkter, og tid til at opbygge en tillidsfuld relation, der kan skabe mulighed for dialog om komplekse forhold.
- Herudover er det essentielt, at inddragelsen sker på tidspunkter af dagen, som passer for det enkelte barn eller den enkelte unge.

Stemme

Børn og unge har ret til frit at kunne give udtryk for deres synspunkter. Elementet stemme handler derfor om, hvordan man kan give passende og alderssvarende information til barnet eller den unge i forhold til at få dem til at danne og give udtryk for deres holdning. Det handler også om, hvordan man faciliterer, at barnet eller den unge får udtrykt sine synspunkter.

Det enkelte barn eller den enkelte unge kan have behov for støtte til at forme og give udtryk for sine synspunkter. Det omfatter blandt andet, at der er den nødvendige tid til, at barnet eller den unge kan forstå de forhold, som barnet eller den unge inddrages i. Det kræver endvidere, at barnet eller den unge tilbydes børnevenlig information.

Der kan være, at der være flere 'stemmer' i spil. Det kan både være de fagprofessionelles, forældres og netværks samt barnets egen stemme.

Tilhørere

Elementet tilhørere handler om, hvordan man sikrer, at det er de personer med relevant beslutningskompetence, der lytter til barnets eller den unges synspunkter.

Det er centralt, at dem, der træffer beslutninger omkring børn og unge, lytter til og forstår de synspunkter, som barnet eller den unge giver udtryk for.

Beslutningstagerne er forpligtet til at lytte, så inddragelsen får betydning for de endelige beslutninger og ikke blot bliver en symbolsk gestus.

Indflydelse

Elementet indflydelse handler om, hvordan man sørger for, at barnets eller den unges synspunkter tages alvorligt, samt at der handles relevant herpå.

Det at sikre, at barnet eller den unge får en stemme, er ikke nødvendigvis en udfordring i sig selv. Det kan være udfordrende at tillægge barnets eller den unges synspunkter passende vægt i overensstemmelse med barnets eller den unges alder og modenhed.

At passende vægt kobles med barnets eller den unges alder og funktionsniveau, efterlader et skøn, hvor opfattelsen af barnets eller den unges autonomi og evne til at træffe beslutninger i eget liv bliver central.

Elementet indflydelse handler også om, at barnet eller den unge får feedback og opfølgning, når han/hun er blevet inddraget.

Arbejdet med inddragelse i Mariagerfjord Kommune

I dette afsnit beskrives en række principper, der gælder i arbejdet med børn og unge i kommunen.

Hvornår skal du tale med barnet?

Du skal som medarbejder i Mariagerfjord Kommune høre barnet i beslutninger, der vedrører barnet. Du har som et led i beslutningsprocessen en forpligtelse til at vægte barnets eller den unges synspunkter, så barnet eller den unge så vidt muligt opnår indflydelse på de beslutninger, der træffes.

Det indebærer at du over for barnet eller den unge:

- er åben om, hvad barnet eller den unge kan have indflydelse på,
- er åben om, hvad der reelt kan lade sig gøre,
- drøfter, hvad der i sidste ende er den bedste, mest trygge og realistiske beslutning at træffe.

Det skal du, da det er med til at øge sandsynligheden for, at indsatsen giver mening for barnet eller den unge, at barnet eller den unge er motiveret, og at indsatsen dermed får betydning for barnets eller den unges positive udvikling.

Hvordan skal du som fagperson inddrage børn/unge?

Det er afgørende, at du som fagperson er villig til at handle på det, som barnet eller den unge fortæller, så de så vidt muligt får reel indflydelse på beslutninger, der vedrører dem. For at sikre dette skal du:

- lytte aktivt og oprigtigt.
- være åben for det barnet eller den unge fortæller, også selvom deres ønsker eller løsninger på deres udfordringer ikke umiddelbart er tydelige. Det vigtigste er, at barnet/den unge føler sig hørt.
- være åben for barnets forslag. Overvej nøje de løsninger, som barnet eller den unge peger på, og vær samtidig åben for, at finde andre alternativer, som kan imødekomme deres behov.

Hvordan kan man afdække og styrke barnet eller den unges perspektiv

For at afdække og styrke barnets eller den unges stemme i inddragelsesprocessen, kan du bruge metoder, der fremhæver deres perspektiv, eller lave observationer løbende og i det omfang, det er tilstrækkeligt for at afdække barnets eller den unges perspektiver. Ved at gøre barnets eller den unges perspektiv til en aktiv del af processen, sikrer du, at de føler sig set og respekteret, hvilket kan fremme deres trivsel og engagement.

Du kan for eksempel:

- Sørge for, at barnets eller den unges synspunkter bliver drøftet som et særskilt punkt i møder, hvor beslutninger træffes.

- Prioritér de beslutninger, som barnet eller den unge finder vigtigst, ved at behandle dem først.
- Forklare, hvorfor I mødes, og hvad der skal ske bagefter.
- Fortælle hvem der træffer afgørelser og beslutninger, der har betydning for barnet eller den unge, og hvilken betydning det kan have.
- Beskrive hvordan de oplysninger, barnet eller den unge giver, bruges i det videre forløb.
- Sørge for at barnet eller den unge ved, hvad de har mulighed for at få indflydelse på.

Hvis en beslutning afviger fra barnet eller den unges ønsker

I de tilfælde, hvor beslutningen adskiller sig fra barnets eller den unges ønsker, er det særlig vigtigt:

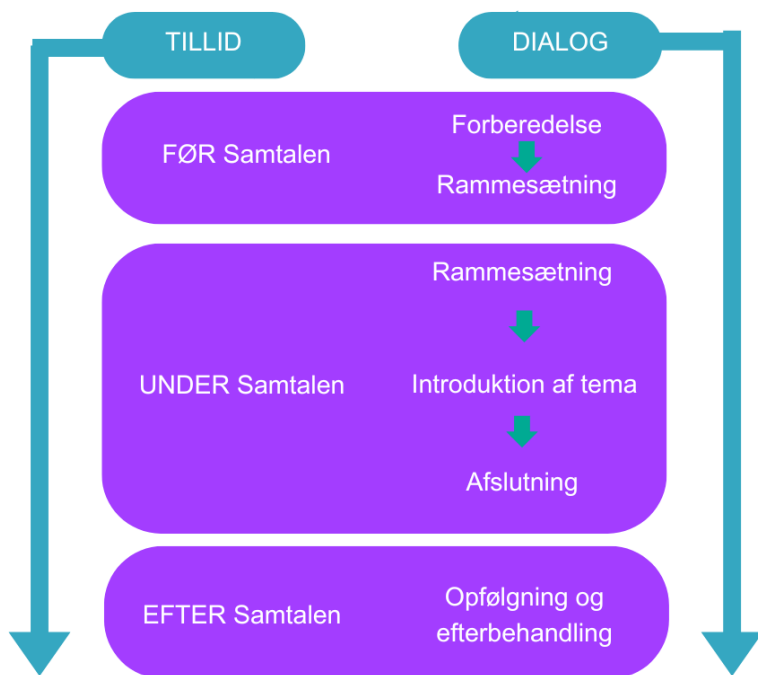
- At du er transparent over for barnet eller den unge samt kan fortælle, hvorfor beslutningen er truffet og endt anderledes, end barnet eller den unge ønskede.
- At du er tydelig om, hvordan barnets eller den unges synspunkter indgik i din eller jeres vurdering.
- At synliggøre over for barnet eller den unge, at han/hun er blevet hørt, og at synspunkterne er vægtet, hvilket kan styrke barnets eller den unges oplevelse af et godt forløb, selvom resultatet måske blev et andet end håbet.

Inddragelsesmodel ved møder og samtaler

I forbindelse med møder omkring et barn er fokus på at tale med barnet eller den unge inden mødet. Dette skal sikre, at barnets perspektiv bliver taget i betragtning, før der iværksættes tiltag, samt at barnet forberedes på, hvad der skal ske på mødet, så han/hun dermed får mulighed for at forberede sig.

I forbindelse med møder eller lignende tages der udgangspunkt i en inddragelsesmodel, der har fokus på *før, under og efter samtalen*, og har til formål:

- at skabe overblik for barnet eller den unge
- at give barnet mulighed for at forberede sig
- at give barnet indflydelse
- at fremme tillid og tryghed
- at sikre medejerskab til processen omkring eget liv
- at understøtte samarbejdet mellem den professionelle og barnet
- at respektere barnet som selvstændig aktør
- er helt grundlæggende en forudsætning for at barnet/den unge kan opleve at være inddraget.

Før mødet - forberedelse af barnet

Hvis barnet eller den unge ønsker at deltage i et møde, skal det sikres, at barnet eller den unge forberedes forud for mødet. Mødeindkaldere har ansvaret for at barnet eller den unge bliver orienteret og forberedt til mødet.

Barnet forberedes på:

- Formelle rammer for mødet (Formål med samtalen herunder hvad der skal samarbejdes om, mødeleder, deltagere, rollefordeling, tid og sted, barnets rettigheder)
- Temaerne på mødet (dagsordenen), så han/hun har mulighed for forberede sig på at skulle fortælle sit perspektiv på tingene.
- Hvordan han/hun har mulighed for at komme med input til, hvad der skal tales om på mødet.
- Hvad næste skridt kan være, hvis der træffes beslutninger på mødet, og hvornår barnet eller den unge får besked om eventuelle beslutninger efter mødet

Hvis barnet eller den unge ikke ønsker at deltage i mødet, aftales det med barnet eller den unge, hvordan hans/hendes perspektiv repræsenteres på mødet. Det kan eksempelvis være en udtalelse på skrift, en video eller via en dialog med en fortrolig voksen.

Under samtalen

Samtalen er baseret på, at barnet eller den unge samt vedkomnes forældrene skal opleve en tillidsfuld dialog i et trygt rum.

Samtalen foregår på barnets præmisser i et børnevenligt sprog og tilpasset barnet eller den unges alder og funktionsniveau. Derudover har barnet eller den unge mulighed for at give sit perspektiv undervejs i samtalen på en måde, hvor barnet eller den unge bliver lyttet til. Det gøres også tydeligt for barnet eller den unge, hvad han/hun har indflydelse på (og ret til), samt hvordan mødedeltagerne kan støtte barnet eller den unge.

Dette gøres bl.a. gennem en tydelig rammesætning af mødet, som gennemgås med barnet eller den unge, både forud for mødet, jf. ovenstående, og på mødet. Det indebærer, at forberedelsen af barnet eller den unge gentages indledningsvist i samtalen, med udgangspunkt i samme forberedelsespunkter, som før samtalen.

I planlægning af mødet tages der højde for, at barnet eller den unge kan have brug for en pause under mødet, hvorfor der er et ekstra lokale, som barnet eller den unge kan "trække sig tilbage i", samt at der er en voksen, der kan være ved barnet eller den unge ved behov.

Efter samtalen

Der skal altid være en opfølgende dialog med barnet eller den unge efter samtalen/mødet, hvor der gives feedback til vedkommende om, hvad der er aftalt, og hvad næste skridt er. Hvis barnet ikke deltager på mødet, aftales det, hvem der kontakter ham/hende med henblik på feedback, samt forklaring hvis barnets ønsker ikke kan imødekommes.

Feedback fra mødet til barnet eller den unge skal indeholde følgende:

- Dialog om hvordan barnet eller den unge oplevede mødet, herunder om barnet eller den unge fik sagt det, han/hun gerne ville.
- Dialog om forståelsen af beslutninger og aftaler – herunder hvordan barnets perspektiv er taget i betragtning/kommet til udtryk i eventuelle beslutninger, samt drøftelse af bevæggrunde, hvis det ikke har været muligt at efterkomme ønsker.
- Aftale om eventuel opfølgning og feedback på mødet eller mellem møder samt hvornår barnet får besked om næste skridt og af hvem.
- Barnet eller den unge og forældrene skal vide, hvem de kan kontakte, hvis der opstår tvivl eller brug for uddybning.
- Hvordan barnet synes, at mødet skal holdes næste gang.

"Børn og unges stemme i fokus" er lavet i samarbejde med og med inspiration fra Børns Vilkår, Social- og Boligstyrelsen og VIVE.

På Social- og Boligstyrelsens hjemmeside (www.sbst.dk) ligger der understøttende materiale til brug af Laura Lundys model.

Børns Vilkår har også understøttende materiale til bedre børneinddragelse liggende på deres hjemmeside (www.bornsvilkar.dk)